

Kripto para kaynaklı kazançlarda vergileme

Tamer Türkyılmaz

Giriş

Kripto para konusu, özellikle genç nesil içerisinde bugünlerde en çok konuşulan konulardan biri. Ekonomistler, yatırım danışmanları ise hızla inip çıkan değerleri spekülative bulduklarından konuya temkinli yaklaşıyorlar. “Saadet zinciri” diyen, “lale çılgınlığı” olarak nitelendiren, kısa vadede iyi kazanç getiren bir yatırım aracı olarak gören var. Diyanet’in fetvasına göre ise kripto para kullanımı caiz değil. Kripto paranın, her yönüyle tartışmalı bir konu haline geldiği söylenebilir. Yakın zamanda bir danışmanlık şirketinin müşterisinden ödemeyi Bitcoin olarak aldığını belirtmesi, Japonya’da bir şirketin talep eden çalışanlarının ücretlerinin bir kısmını Bitcoin olarak ödeyeceklerini duyurması, ABD’de Bitcoin’in vadeli işlemlere konu olmaya başlaması gibi konuları göz önünde bulundurursak kripto paralar adından daha çok söz ettireceğe benziyor.

Aralık ayı içerisinde haber bültenlerine düşen bir haberle Merkez Bankası, Sermaye Piyasası Kurulu ve Maliye Bakanlığı’nın Bitcoin’e artık bir isim koymak yönünde ortak hareket edeceklerinden haberdar olduk. Tabii Bitcoin, 15 bin Dolar’ın üzerindeki değeriyle (muhtemelen yazı yayınlandığında burada yazan rakamla mevcut değer arasında ciddi bir fark görülecektir) en çok göze batan kripto para birimi olmakla birlikte tek değil ve otoritelerin yapacakları yorum tüm diğer kripto para birimlerini de etkileyecek.

Maliye Bakanlığı, Merkez Bankası ve Sermaye Piyasası Kurulu ile birlikte hareket edilerek bu kripto paraların emtia olarak mı, para birimi olarak mı yoksa menkul kıymet olarak mı nitelendirilmesi gerektiğine ilişkin belirleme yapmak niyetinde. Gelir İdaresi Başkanı Adnan Ertürk, ağırlık kazanan görüşün kripto paraların emtia olarak nitelendirilmesi gerekeceği yönünde olduğunu belirtti. BDDK da 2013 yılında yaptığı basın açıklamasında 6493 sayılı “Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun” uyarınca Bitcoin’in elektronik para olarak nitelendirilemeyeceği ve bu kanun çerçevesinde gözetim ve denetiminin mümkün olmadığını belirtmişti.

Kripto paraya konulacak ismin bir takım vergisel sonuçları da beraberinde getireceği, madencileri (miner), alım satım işiyle uğraşanları ve yatırım yapanları etkileyeceğini vurgulamak gerekiyor.

Kripto para ve madenciliği ne anlama geliyor?

Kripto parayı anlayabilmek için önce “blockchain” olarak adlandırılan blok zinciri teknolojisinden biraz bahsetmek gerekiyor. Blok zinciri teknolojisi, en basit anlamıyla dijital verilerin ağ kullanıcıları arasında paylaşılmasını olanaklı kılan, geçmiş teknolojilerden farklı olarak kullanıcı şifresinin yanında matematiksel bir problemin cevaplanması ve diğer kullanıcıların da ulaşılan cevap üzerinde mutabakat sağlamasıyla eklemlenen blok üzerinden veri paylaşılmasına olanak veren bir sistem. Bu yönüyle aslında kullanımı yalnızca kripto paralarla sınırlı değil ve farklı şekillerde kullanımı giderek yaygınlaşıyor. Örnek verecek olursak EY, blok zinciri teknolojisini kullanarak siber güvenlik, sigortacılık, finansal hizmetler alanlarında pek çok projeye imza attı. Gelecekte bu teknolojinin varlığını, günlük hayatımızda da hisseder bir konuma geleceğimiz öngörüyoruz.

Kripto parayı da ağ üzerinde yürütülen problem çözme çalışmasının bir sonucu olarak blok oluşturulduğunda sistem tarafından bloğu oluşturana verilen dijital ödül olarak tanımlayabiliriz. Bu işleme “mining” (madencilik) adı veriliyor.

Örneğin Bitcoin’i ele aldığımızda, Bitcoin ilk ortaya çıktığında bu ödül blok başına 50 Bitcoin olarak verilirken zamanla önce 25 Bitcoin’e düşürüldü, mevcut durumda ise 12,5 Bitcoin olarak dağıtılmaktadır. Ödül tutarları sistemin tasarımından kaynaklı olarak belirli bir blok sayısına ulaşıldığında düşüyor, 2-3 yıl içerisinde 6,25 Bitcoin’e düşmesi bekleniyor. Sistem bu şekilde 21.000.000 adet Bitcoin’i ödül olarak dağıtıttıktan sonra ödül verme işlemini sona erdirecek. Tabii diğer kripto paralardaki ödül verme işlemi ve kripto para sınırı Bitcoin’de olduğu gibi olmayabilir, zira sonsuz sayıda ödül verecek şekilde tasarlanmış sistemler mevcut. Ancak şunu belirtmekte fayda var, bahsi geçen problemin çözümü basit matematiksel hesaplamalardan ziyade, insan tarafından çözümlenmesi olası olmayan oldukça karmaşık bir yapıya sahip ve her eklenen blokla beraber zorluk derecesi de nispeten artıyor.

Madencilik faaliyetini yürütenler problem çözme işini yüksek işlem gücüne sahip donanım kullanarak yerine getiriyorlar. Ancak, madencilerin yaptıkları tek işlem bloğu oluşturup ödül almak değil, aynı zamanda havuzda toplanan transfer taleplerini de bloğu oluşturduklarında gerçekleştiriyor ve bu yaptıkları işlemlerden de hizmet bedeli alabiliyorlar. Bitcoin sahipleri cüzdanlarında (wallet) tuttıkları Bitcoin’leri, başka bir cüzdana transfer etmek istediklerinde bu işlemin yapılabilmesi için blok açılmasını bekliyorlar. Bir bloğun boyutu sınırlı olduğundan yapılabilecek işlemler de buna göre sınırlanıyor. Ancak incelendiğinde yaklaşık 3.000 işlemin bir bloğa sığdırılabildiği görülüyor. Bitcoin sahiplerinin transfer için gözden çıkardıkları tutarlar ise değişiklik gösterebiliyor (mevcut durumda genelde kullanıcıların 0 – 16 \$’a eş değer ödeme yaptığı görülüyor). Burada bir ekleme yapalım, transfer işlemleri için ödeme yapmak zorunlu değil, ihtiyari. Ancak bir ödemeyi göze almazsanız madenciler ödeme yapanların işlemlerini öne aldıkları için bekleme süreniz artıyor.

Madencilik faaliyeti de çözülecek problemin giderek karmaşıklaşması nedeniyle ciddi donanım yatırımı gerektiren bir hal almış, zorlaşan süreçler madencilerin daha hızlı çözüm üretebilmek için kendi aralarında güç birliğine gitmeye başlamalarına (“pool” sistemi) veya daha iyi donanıma ihtiyaç duyan madencilerin yatırımcı bularak elde ettikleri ödülde ve transfer nedeniyle elde ettikleri kazançlardan kar payı dağıtmaya başlamalarına (“cloud mining” sistemi) neden olmuştur.

Madencilerin adeta bir banka gibi gerçekleştirdikleri transferler için aldıkları ödemelerle ilgili bir sorun yok, ödemeler gerçek bir işlemin sonucu. Fakat aynı şeyi ödül tutarı için söylemek güç. “Bu kripto parayı kim ödüyor” şeklinde sorduğunuzda aldığınız cevap biraz felsefi. Çünkü yukarıda da bahsettiğimiz gibi bu ödül matematiksel bir problemin çözümü ve bu çözümün doğruluğuna ilişkin bir mutabakata dayanıyor. Yani ödül bir konsensüsün sonucunda veriliyor ve dolayısıyla ödülü veren de sistemin parçası olan tüm kullanıcılar.

Nasıl alınıp satılıyor?

Kripto para borsası olarak tanımlanan bir takım çevrimiçi platformlar alım ve satım işlemlerine aracılık ediyorlar. Banka hesabınızdan para transferi yaparak veya banka/kredi kartıyla paranızı bu platformlara transfer ederek buradaki hesabınızdan alış ve satış için işlem emri verebiliyorsunuz. Tabii, yaptığınız işlemler için her platform belirlediği oranda

komisyon alıyor. Son zamanlarda eklenen yeni bir teknoloji ile de yanınızda taşıyabildiğiniz, bu iş için tasarlanmış harici bir diske de kripto paraların nakledilmesi mümkün hale geldi. Cüzdan işlevi gören bu cihazla da çevrimdışı olarak kripto para almak mümkün, zira bazı ülkelerde cadde üzerinde Bitcoin satışı yapan dükkanların açıldığı biliniyor. Ülkemizde de Kapalıçarşı'da alınıp satılabildiği, çevrimiçi alışveriş platformlarında satışa konu edildiği, forumlar aracılığıyla cüzdandan cüzdana nakledilebildiği veya bazı gayrimenkul platformlarında açılan ilanlar kanalıyla gayrimenkullerle takas edilebildiği görülmektedir. Bunun yanında kripto para alım satımı yapılabilen üç kripto para borsası da bulunuyor.

Mevcut durumda vergileme hangi aşamalarda var?

Mevcut durumu hem alıp satanlar, hem çevrimiçi platformlar hem de madenciler açısından ayrı ayrı değerlendirmekte fayda olduğunu düşünülmektedir:

a. Kripto para alıp satanlar

Mevcut durumda bu kişiler kripto paraları tıpkı döviz cinsinden bir para birimi olarak gördüklerinden alış ve satış arasında meydana gelen pozitif farkların verginin konusuna girmediğini düşünüyorlar. Aynı şekilde, katma değer vergisi yönünden de paraların tesliminin KDV'den istisna olduğu tabiidir. Burada İdarelerin yaklaşımı ve yasal düzenlemeler belirleyici olacaktır.

b. Çevrimiçi platformlar

Bir web sitesi şeklinde kurulan çevrimiçi platformların zaten hali hazırda iş yeri oluşturduğu, ticari kazancın bütün unsurlarını taşıdıkları söylenebilir. Yapılan işlemler üzerinden elde ettikleri komisyon gelirleri vergiye konu edilmelidir. Ayrıca bu aracılık işlemlerinin katma değer vergisinin konusuna da girdiği tabiidir. Dolayısıyla komisyon tutarları üzerinden KDV hesaplanması gerekeceği düşünülmektedir.

c. Madenciler

Öncelikle madencilerin elde ettikleri gelirin hangi gelir unsuru altında değerlendirilmesi gerekeceğini belirlemekte fayda var. Her ne kadar yapılan işin serbest meslek faaliyeti olduğuna ilişkin bir görüş mevcutsa da bilindiği gibi serbest meslek faaliyeti, sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanmalıdır. Ancak madencilik, yukarıdaki açıklamalarımız da göz önünde bulundurulduğunda şahsi mesai, ilmi veya mesleki bilgiye değil, fakat güçlü bir işlem gücüne sahip donanıma (bilgisayara) ihtiyaç duyulan bir faaliyet. Bu yönüyle de şahsi mesai, ilmi veya mesleki bilgiden ziyade emek ve sermayenin etkisinin, yapılan iş üzerinde daha ağırlıklı olduğu değerlendirilmelidir. Dolayısıyla madencilerin, mevcut durumda da ticari kazanç elde ettikleri ve Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmeleri gerektiği düşüncesi ağır basıyor.

Madencilerin yaptıkları iki farklı işlemden bahsetmiştik. İşlemlerden biri havuzda bekleyen transferleri gerçekleştirmek, diğeri ise ödül tutarı olan kripto parayı elde etmek. Dolayısıyla her eklenen blok için, eklemeyi yapan madenciler hem ödülü hem de işlem için kullanıcıların gözden çıkardıkları tutarları örneğin Bitcoin cinsinden sistemden çekerek kendi cüzdanlarına aldıklarını düşünelim (burada "ödül" kelimesi veraset ve intikal vergisini çağrıştırırsa da bahsi geçen şekilde bir intikalin "ivazsız" olduğunu iddia etmek mümkün

görünmüyor), böyle bir durumda cüzdana alınan bu tutarın gelir olarak nitelendirilmesi gerekeceği tabiidir. Dolayısıyla, aslında madenciler mevcut durumda kripto paraların ne olarak nitelendirileceğine bakılmaksızın vergiye tabi bir gelir elde ediyorlar.

Katma değer vergisi bakımından baktığımızda da hem alınan ödülün, hem de gerçekleştirilen transfer işlemleri için alınan hizmet bedellerinin bir hizmetin ifası karşılığı olduğu açık. Bu yönüyle katma değer vergisinin konusuna girdiğini söylemek mümkün, ancak “hizmeti kim, nerede alıyor” sorularının cevabı oldukça karmaşık. Hizmetin ifa edilmesini olanaklı kılan donanımın Türkiye’de bulunmasının katma değer vergisi açısından yeterli bir unsur olacağı düşünülebilir. Ancak KDV yönünden sorun teşkil eden diğer konu da yukarıda bahsettiğimiz gibi eklenen bir blok ile 3.000 transfer işlemi yapılabiliyor. Madencilerin ekledikleri bir blokla yaptıkları 3.000 işlem için her bir kullanıcıdan işlem bedeli aldıklarını varsayalım; tek tek fatura kesmelerinin mümkün olmadığı, transfer işlemi gerçekleştirdikleri kullanıcıların kimliklerini bilmedikleri, hangilerinin Türkiye’de yerleşik olduğu hangilerinin olmadığı konusunda dahi bilgi sahibi olmadıkları ve bunlara ek olarak alınan ödülün kimin tarafından nerede verildiği sorusunun cevabı “herkes tarafından, her yerde verildi” şeklinde olması gibi nedenlerle her bir blokla birlikte lehe kalan toplam kripto para değeri üzerinden iç yüzdeyle hesaplanacak bir KDV tutarının vergi dairesine beyan edilerek ödenmesi gerekeceği iddia edilebilir; ancak burada belge ve kayıt düzeninin nasıl olacağı konusu idarece belirlenmelidir.

- **Madencilikte havuz sistemi ve “Cloud Mining”**

Madencilerin bir araya gelerek problemi çözmek için birlikte çalışabildiklerine değinmiştik. Havuz sistemi şeklinde organize olan bu yapıda da madenciler, problemi parça parça ele alarak kolektif bir şekilde çözüme ulaşıyorlar ve işlemde elde edilen gelir de işleme katılan madenciler arasında pay ediliyor. Böyle bir durumda ortada adi ortaklık benzeri bir yapının olduğu anlaşılmaktadır. Madencilerin aldıkları pay nispetinde gelir (ticari kazanç) elde ettikleri aşikârdır.

Yalnızca sermayesi ile madencilere finansman sağlayan, ancak organizasyona katılmayan kimselerin olabildiğinden de bahsetmiştik. Bu kişilerin ise alacakları kar payları üzerinden Gelir Vergisi Kanunu’nun menkul sermaye iratlarına ilişkin hükümlerine göre vergilendirilmeleri gerekeceği düşünülmektedir. “Cloud Mining” adı verilen bu sistemde, yatırım yapılan şirketlerin yurt dışında bulunduğu görülmektedir. Ancak yatırım yapılan şirketin yurt dışında bulunması, buradan elde edilen gelirin Türkiye’de vergilendirilmeyeceği manasına gelmiyor. Türkiye’de yerleşik kişilerin Türkiye’de ve Türkiye dışında elde ettikleri gelirlerden, Türkiye’de vergi ödemeye mecbur olduklarını belirtmekte fayda var. Bu anlamda, elde edilen gelirin 2017 yılında toplam 1.600 TL’yi (2018 yılında 1.800 TL) aşması durumunda beyanının gerekeceğini belirtmekte fayda var.

Menkul kıymet olarak değerlendirilirse?

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda menkul kıymetler; para, çek, poliçe ve bono hariç olmak üzere paylar, pay benzeri diğer kıymetler söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları ile borçlanma araçları veya menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ile söz konusu kıymetlere ilişkin depo sertifikaları olarak tanımlanmıştır.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Bitcoin'in menkul kıymet olarak değerlendirilmesi fikrine olumsuz yaklaştığı, menkul kıymet olabilmesi için gerçek bir ürüne dayanması gerektiğini belirttiği biliniyor. Düşük ihtimal de olsa üç otoritenin kripto paraların menkul kıymet olduğuna ilişkin bir tanımla ortaya çıkması halinde "yukarıdaki durumda herhangi bir değişiklik olur mu" sorusu önem arz ediyor.

Madencilerin yukarıda belirttiğimiz yükümlülükleri, elde edilen ödülün veya işlem bedelinin karşılığının para olarak veya menkul kıymet olarak ödenmesi noktasında herhangi bir farklılık arz etmeyecektir. Ancak hizmetin karşılığı olarak elde ettikleri kripto paraları elden çıkarmaları durumunda da elde edilme ve elden çıkarma arasında pozitif bir değer farkının oluşması halinde değer artış kazancının da hesaplanacağı ve vergiye konu edileceği tabiidir.

Yaptığı aracılık işlemleri üzerinden komisyon almakta olan kripto para borsalarının, Bitcoin'in para veya menkul kıymet olarak nitelendirilmesi sonucunda elde ettiği gelirin vergilendirilmesi noktasında herhangi bir değişiklik olmayacaktır. Ancak bu platformlara stopaj ve/veya vergi dairesine sunulmak üzere belirli formlarda raporlar gibi ek vergisel yükümlülükler de yüklenebilir.

Ajanslara iletilen basın bülteninde yer alan bir ifadenin bütün haber sitelerinde aynı şekilde kullanıldığını görüyoruz; böyle bir durumda meydana gelen değer artış kazancında 11.000 TL'nin istisna olacağına dair bir ifade mevcut. Ancak, Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 80. maddesine göre değer artış kazançları için ön görülen bu istisnanın uygulanmasında, "menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlananlar hariç" denilmektedir. Yani aslında herhangi bir ek yasal düzenleme yapılmazsa ve kripto paralar "menkul kıymet" olarak nitelendirilirse aradaki pozitif farkın istisnaya konu edilmeksizin gelir vergisi beyannameyi vasıtasıyla beyan edilmesi gerekeceği düşünülmektedir (Gelir Vergisi Kanunu'nda düzenleme yapılarak kripto para borsalarına stopaj yükümlülüğü getirilebilir, ancak yurt dışında işlem yapan Türkiye'de yerleşik kişiler için beyan yükümlülüğü doğacaktır).

Kripto paranın borsaları vasıtasıyla elden çıkartılmadığı, fakat örneğin ev alındığında veya Bitcoin karşılığında akşam yemeği için pizza sipariş edildiğinde de bu tür işlemlere takas olarak bakılması ve bu anlamda "elden çıkarma" olarak nitelendirilmesi gerekecektir. Çok sık rastlanan kripto paralar arasındaki işlemler, örneğin elinizde Bitcoin varken, Ethereum adı verilen başka bir kripto para karşılığı Bitcoin'i elden çıkarmanız da bu kapsamda değerlendirilebilecektir. Dolayısıyla takas işlemi nedeniyle yapılan elden çıkarmanın değer artış kazancı oluşturması halinde vergilendirilmesi gerekecektir.

Öte yandan satış işlemlerinin yurt dışındaki borsalarda yapılması durumunda ilgili ülkelerle yapılmış olan Çifte Vergiyi Önleme Anlaşmaları'nın ilgili hükümlerini de göz önünde bulundurmak gerekecektir (OECD'nin taslak anlaşma metinlerindeki genel yaklaşım vergileme hakkının kişinin yerleşik olduğu ülkeye ait olması ancak anlaşmalar mevcut vakadaki ülke bazında mutlaka kontrol edilmeli).

Emtia olarak değerlendirilirse?

		
<p>Alım satım işlemi sonucunda gelir elde edilirse sürekli olup olmadığına bakılır. Sürekli işlemler ticari kazancı, bir defaya mahsus işlemler arızı ticari kazancı oluşturur. 2017'de arızı kazançların 24.000 TL'si gelir vergisinden istisna.</p>	<p>Borsaların aracılık ettikleri alım satım işlemlerine istinaden komisyonlar ticari kazançlarını oluşturur.</p>	<p>Madenciler hizmet karşılığında para yerine emtia elde etmiş olacaklar. Emtianın değeri ticari kazançlarını oluşturur. Emtianın elden çıkarılması durumunda elde edilen gelir de ticari kazanç olarak değerlendirilecek.</p>

Bitcoin'in emtia olarak değerlendirilmesi, yazının başında da belirttiğimiz gibi otoritelere en yakın gelen seçenek. Ancak emtia olarak değerlendirilmesi durumunda önemli vergisel sonuçları ve pek çok kafa karışıklığını da beraberinde getirecek. Dolayısıyla böyle bir tanımlamanın yapılması halinde hızla pek çok yasal düzenlemenin de yapılmasının gerekeceği aşikârdır.

Böyle bir durumda kripto para "teslim"leri katma değer vergisinin de konusuna girecek olup kripto parayla yapılan mal veya hizmet alımları da "trampa" olarak nitelendirilecektir. Bu şekilde meydana gelecek trampalardaki her iki teslimin ayrı ayrı KDV'nin konusuna girmesi durumunda da bu alım-satım işlemlerinin iki kez KDV doğurabileceğini belirtmekte fayda var. Ancak Türkiye'de bu konuyla ilgilenen kişilerin yurt dışında işlem yapma eğiliminde olması (yurt dışındaki kripto para borsalarının daha fazla fonksiyona sahip olması nedeniyle) KDV konusunda pek çok soruyu ve sorunu ortaya çıkaracaktır.

Kripto paraların emtia olarak nitelendirilmesi yine alım ve satıma aracılık yaparak kazanç elde eden borsaları (çevrimiçi platformların) etkilemeyeceğini söyleyebiliriz. İlgili platformların mal alım satımına aracılık etme faaliyetleri dolayısıyla aldıkları komisyon ticari kazançlarını oluşturacak olup verdikleri aracılık hizmeti katma değer vergisinin konusuna girecektir.

Öte yandan, madencilerin durumunda kişilerin, gerçekleştirdikleri hizmetin karşılığında emtia aldıkları bir durum ortaya çıkacaktır. Hizmet ve malın karşılıklı olarak trampa

yapıldığı iddiası gündeme gelecek, bu iki işlemin ayrı ayrı KDV'nin konusuna girdiği iddia edilebilecektir. Ancak buradaki sorun, genelde madenciler her ne kadar donanımlarını Türkiye'de bulundurarak bu işlemi gerçekleştiriyor olsalar da işlem sonucu doğan kripto paraların teslim edildiği cüzdanlar Türkiye'de bulunmayabilir ve dolayısıyla hizmet ifası Türkiye'de gerçekleşirken, malın teslimi yabancı bir ülkede de gerçekleşebilir. Diğer bir sorun da ödül olarak alınan kripto para tutarının yanında, kripto paraların cüzdanlar arasında transfer edilmesi sonucunda elde edilen, yine kripto para cinsinden olan hizmet bedellerinin katma değer vergisi konusu. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi çok sayıda transfer işleminin tek bir blok kullanılarak yapılması ve işlemlerin muhatabının bilinmemesi nedeniyle katma değer vergisi yönünden malın kimin tarafından teslim edildiği ve yine daha önce bahsettiğimiz gibi nerede teslim edildiği konuları problem yaratacaktır. Bu kısımların İdarece soru işareti bırakmayacak şekilde açıklanması icap edecektir.

Ticari kazanç yönünden ise kripto paranın, para olarak, menkul kıymet olarak veya emtia olarak değerlendirilmesinin önemi olmayacaktır. Verilen hizmetin karşılığı olarak elde edilen emtiaların değerleri hizmet bedeli olarak değerlendirilmelidir. Buna ek olarak, kripto paraların elden çıkarılması ve karşılığında para alınması durumu da emtia satışı olarak değerlendirilmeli ve satış hasılatı elde edileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı şekilde, yurt içinde yapılacak satış işleminin de mal teslimi olarak KDV'ye de konu edilmesi gerekeceği tabiidir. Bu anlamda, emtianın emtia ile değiştirilmesi, örneğin farklı bir kripto parayla değiştirilmesi veya kripto para karşılığı gayrimenkul alınması ya da pizza siparişi edilmesi de yukarıda belirttiğimiz gibi trampa olarak nitelendirilecektir.

Yukarıda açıkladığımız "cloud mining" yöntemi ile yurt dışındaki işletmelere yatırım yaparak kazanç elde eden kişilerse, elde ettikleri kripto paraların değerleri tutarında menkul sermaye iradı elde etmiş olacaktırlar. Ancak kripto paraların bu kişilerce (madencilikle hiç uğraşmayan, yalnızca kripto para alış satışı yapan kimselerce yapılan işlemler de bu kapsamdadır) elden çıkarılması halinde ise bir malın satışı söz konusu olacağından bu noktadaki vergileme kişinin ticari kazancı elde ettiği şeklinin arızı mi yoksa sürekli mi olduğuna göre değişiklik gösterecektir.

Bir işlemin sürekli mi yoksa arızı mi olduğuna ilişkin İdarenin benimsediği görüş; bir takvim yılında birden fazla kez ya da birbirini izleyen yıllarda birer adet şeklinde yapılan işlemlerin artık sürekliliğe karine oluşturacağı yönünde. Dolayısıyla İdarenin bu yaklaşımıyla birlikte bir takvim yılında birden fazla kez veya birbirini izleyen yıllarda birer adet yapılan kripto para satış işlemi de kripto paranın emtia sayılması durumunda Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hükümlerine göre vergilendirilmeyi gerektirecek olup Türkiye'de yapılan kripto para teslimlerinin de katma değer vergisinin konusuna gireceği düşünülmektedir. Trampa ile ilgili yukarıda açıkladığımız durum burada da aynı şekliyle geçerli olacaktır.

Öte yandan yukarıdaki sınırlamaya göre arızı olarak değerlendirilecek işlemlerin katma değer vergisinin konusuna girmeyeceğini söylemek mümkün. Ancak arızı olarak gerçekleştirilen kripto para satışından elde edilecek gelirin vergilendirilip vergilendirilmeyeceği konusu ise 2017 yılında elde edilen gelirin 24.000 TL'lik (2018 yılı için 27.000 TL) istisna haddini aşmış olduğuna bakılarak belirlenecektir. İstisna haddinin aşılması durumunda, aşan kısmın yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekecektir.

Sonuç

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız haliyle kripto para konusu oldukça karmaşık ve mevcut vergi kanunlarıyla kavranması zor bir konu. Dünya çok farklı bir yere giderken kripto parayı “emtia” olarak nitelendirmek hızla yaklaşmakta olan treni kaçırmamıza neden olabilir. 2016 yılında Estonya tarafından ortaya atılan elektronik mukimlik (*e-residency*) kavramıyla birlikte, bildiğimiz ve yaklaşık 100 yıldır kullandığımız kavramların farklı bir boyuta geçmeye başladığını görür gibi oluyoruz. Dolayısıyla otoritelerin atacakları adımları geleceği de düşünerek atmasının, çok değil 10 – 20 yıl içerisinde sermayenin ne şekilde yön bulacağını değerlendirmesinin önemi büyük.

Kripto paranın elle tutulur, gözle görülür bir yanı olmadığı düşünülduğünde olası bir “emtia” tanımının Türkiye’deki kripto paralara ilişkin işlemleri büyük ölçüde azaltacağını ve Türkiye’de yerleşik gerçek kişilerin dahi işlemlerini daha kucaklayıcı buldukları mecralarda yapmaya başlayacağını görmek zor değil. Bu anlamda durumu optimize edebilecek; yani kripto para kaynaklı kazançların vergi dışı kalmasını önlerken, aynı zamanda kişilere ağır vergisel ödevler yüklemeyen bir yapının kurulabilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Gelir unsuru yönünden bir özet geçmek gerekirse:

	Para	Menkul Kıymet	Emtia
Madenciler	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç
"Cloud Mining" Yapanlar	Menkul Sermaye İradı	Menkul Sermaye İradı	Menkul Sermaye İradı
Kripto Para Borsaları	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç	Ticari Kazanç
Alım Satım Yapanlar (Sürekli)	-	Değer Artış Kazancı	Ticari Kazanç
Alım Satım Yapanlar (Tek Seferlik)	-	Değer Artış Kazancı	Arızı Ticari Kazanç

KDV Yönünden ise bu şekilde özetleyebiliriz:

	Para	Menkul Kıymet	Emtia
Madenciler	Var	Var	Var
"Cloud Mining" Yapanlar	Yok	Yok	Yok
Kripto Para Borsaları	Var	Var	Var
Alım Satım Yapanlar (Sürekli)	Yok	Yok	Var
Alım Satım Yapanlar (Tek Seferlik)	Yok	Yok	Yok

Kaynaklar:

[BDDK - Bitcoin'e İlişkin Basın Duyurusu](#)

[NTV – “Bitcoin'e vergi geliyor \(Maliye, SPK ve MB kripto paraları inceliyor\)” Haberi](#)

[Blockchain Info Web Sitesi](#)

Gelir Vergisi Kanunu

Katma Değer Vergisi Kanunu

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.